

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 4

Lýsingarprísir fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 29. januar 1949

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

23 Árg.

VAR TAÐ EITT SVIK?

Oftast er ringt og mangan ógjörlikt at skapa frið um ein politiskan spurning. Hann kann sum so mangt annað á hesari fold hava drigið seg saman í ein tógva, at um góðir og konir menn fara at greiða hann, fáa teir ikki skil á honum.

Europa hevur havt mangan slíkan tógva, og mangur maður hevur blött lívið av sær av teimum, og mangur stórbrandurin er íkominn av teimum.

Menn siga, at tað eru teir flóktu tjóðskaparspurningar, sum volda alt. Tjóðskaparspurningurin hevur kennt bálini og hóttar við at brenna henda áhugaverda og sognrika verdalðarpart til ósku.

Amerikumenn biðja okkum taka eftir teimum. Teir hava skapt eitt ríki av at siga øllum fólki. Tey standa saman um eina stjórn, og tey semjast rættliga væl. — Frægir Europearar eru farnir at bríggja hövdið við hugsanini um at sameina Europa, men enn er einki komið í ljósmála. Onglendingar standa á odda. Teir hava altíð verið hegnismenn í politikkinum, og sjálvir hava teir skapað eitt ríkisfelag av nógvum serstökum tjóðum, sum valla hevur sín líka í heiminum síðan Rómverjaríkið á sinni.

— Her norðantil á knöttinum hava eisini staðið tjóðskaparlig stríð. Hetta foroyška er hitt síðsta, og tað er ikki lokið. Huga var at fáa frið, nú stjórnamálabroytingin gjørdist, men ikki var so. Menn og flokkar høgga upp á lívið hvør í annan, og hildið verður fram, at henda nýggja stýrisskipanin var svik móti Føroya fólki og landi: fólkaatkvøðan loysti frá Danmark, og tað var svik ikki at fremja tað svar hon gav.

Hetta er gamalt trætmál, ein gamal tógvi, hetta er togað og skrætt í í heilum, og nógv nýtt er ikki at fáa úr tí. Hvussu fullvegis loysnin hevði verið er ikki gott at siga. Eitt er vist: illa var búgvíð at loysa hitt aldargamla sambandið við Danmark tá so knappliga. Eingir stovnar vóru útgjördir. Og minst búgvíð var sjálvt fólkið. Hin foroyška fólkasálin var á ongan hátt greið um tað, at loysing skuldi takast út í odd og egg frá

Danmark, og Føroyar skuldi kunngerá seg sum sjálvstöðugt ríki. Tjóðskaparmenninir vildu ganga langt, rúmka og kanska fara til ygsta mark, men ikki kvetta heilt.

Øllum var eisini greitt, at teimum var illa við, tá ið loysing hevði fingið meirilutan. Tað var eisini skiligt. Eingin veruligur loysingarflokkur hevði verið. Fullveldistos og aðrar málberingar hjá Fólkaflakkinum kundu als ikki takast sum loysingarrættan. Sannleikin er, at tá ið stórbardagurin endaði, var ikki ein einasti av landsins kosnu monnum loysingarmaður.

Ti er tað óbeint at siga, at menn hava svikið, um teir ikki gingu til fullan skilnað frá Danmark. Er nakað svik, so kann tað vera tann atburður at hava latið sær til at vera loysingarmaður, og so ikki verið tað.

Kanna vit rætt, síggja vit, at nógv av fólkinum hongur fast og sera fast við tað danska og ta dansk-føroysku traditiónina — eisini tey, sum vilja nevna seg tjóðskaparfólk. Tey eru mangan betur við danskt mál enn føroyskt. Taka tað danska heldur enn tað foroyška, og geva ikki getur, at hitt størsta tjóðskaparvirðið, málið, kann týnast, um fólkið ikki varðveitt tað. Tað politiska tjóðskaparfólkið tekur eisini mangan heldur ein danskan enn ein føroyskan embætismann.

Verðin er fyri samgongu landa millum. Men demokratiska stýrisskipanin gevur londum og fólki um avgerðarrættin. Vit hava eisini enn avgerðarrættin at loysa tjóðskaparspurningin. Men hvørja avgerð tjóðin hin føroyska tekur, so ganga vit ikki við til at nevna tað svikaræði, um tíkin var ein millumleið og ikki hin bráða og brætta loysingarleiðin.

Barnahjálparmerkin

dimma Grøn

GAGNAST VÆL

Atlantshavssáttmáli

Norðanlondini hava leingi gyrt við einum verjusáttmála. Og Amerika býður teimum at vera uppi í einum Atlantshavssáttmála. Átlanin liggur í navninum, ein sáttmáli, sum gjørdur verður millum øll Atlantshavslond.

At Norðanlond gyrdast við verjusáttmála er orsakað av seinasta krígunum, tá ið uttanvæltalondini vórðu álopin og hertikin uttan orð og boð. Og at tey himprast er, tí tey óttast at ganga upp í sáttmálar og so binda seg at verða uppi í, um ein bardagi brestur á.

Noreg, sum vendir andlitið móti Atlantshavinum, og sum stóð sum vápnabróðir undir lið Teirra Sameinda alt kríggið, hevur mestan hugin at fara upp í eitt verndartillok við teimum londum, ið hava Atlantshavið sum sín farveg. Svøríki, ið slapp at vera uttanveltað, ber seg mest

undan. Teir hava eisini Sovjetsamveldið fyrstur um, og hetta stóra veldið talar harðliga at hesum royndum at samskipa Norðanlond til eina verndarheild, ella at tey skulu binda seg til ein Atlantshavssáttmála. —

Júst í hesum dögum eru Norðanlond til samráðingar. Tey hava verið saman í Karlstad í Svøríki, og nú skal aftur fundur verða í Köbenhavn.

Úti millum fólkið og í bløðum i øllum trimum londunum er mikil áhuga fyrri hesum týðningarráttstóra spurningi. Stóða verður tikið bæði við og imót.

Röða, hin svenski uttanríkisráðgjafarin Unden helt, var ikki væl fagnað serliga í Noregi.

Í norska Tinginum var orðaskiftið havt um hetta politiska evnið, og varð sagt, at Unden hevði »foregrepet« tað, ið fyrilá, áðrenn full samrøða var havt um málið, og tað var ikki málinum til gagns.

Tórstein Petersen ræðir fiskimenn

Tingið - stjórnarmeirlutin - sker ígjøgnum

Í seinasta »Social« visti eg á, hvussu stívt og ónærsliga stjórn Felag Føroyskra Trolaraeigaranna hevði horið seg at við uttan orð ella boð at leggja trolararnar.

Eg loyvið mær at nevna hesa teirra manngongd fyrri síðmennliga brotsgerð og eina ógerð móti samfelag okkara.

Er henda min skiring av hesi gerð trolaraeigaranna vegna ov nógv avgjörd?

Er tað ikki av sonnum ein síðmennlig brotsgerð — enntá móti landsstýrisins áheitan um at lata trolararnar sigla, til tess samráðingar kundu fara fram av nýggjum — at leggja trolaraflotan, um fiskimenn ikki vildu

fara út at veiða fyrri einki ella í bests lagi eina hungurslön?

Eg kenni við mær sjálvum, at hvør einasti rættvist hugsandi Føroyingur gevur mær viðhald.

Men formaður fólkaflakksins Th. Petersen riður tó nú seinasta týsdag í »Dagblaðnum« við drígunum svørði móti mær til verju fyrri trolaraeigaranna gerð.

Umframt Tórsteins Petersens greinir hevur »Dagblaðið« oddagreinið ella leiðara, hvar ið trolaraeigaranna ógerð verður breidd út yvir við einum ósonnum álópi á landsstýri (teir landsstýrismenn, ið eru heima). Og aftrat hesum hevur blaðið langa grein av einum øðrum oddamanni fólkaflakksins til verju

KONSERT

Sunnudagin tann 30. januar 1949 (um víðrar) syngja
SONGKÓRINI Á TOFTUM
í Sjonleikarhúsinum kl. 3 og kl. 6

Prisur 3 kr. — Bílettir verða at fáa í H. N. Jacobsens bóka-handli frá leygardegi kl. 10. — Avlopið verður latið í grunnin fyrri óarbeidsfórar fiskimenn.